

François Couperin

Concerts Reials a la Cort del Rei Sol

3

DILLUNS, 18 DE GENER DE 2016 – 20.30 h

Sala de Concerts

LE CONCERT DES NATIONS

Marc Hantaï, flauta travessera

Manfredo Kraemer, violí I

David Plantier, violí II

Philippe Pierlot, viola de gamba baixa de set cordes

Xavier Díaz-Latorre, tiorba i guitarra

Michael Behringer, clavecí

Jordi Savall, viola de gamba baixa de set cordes i direcció

I

François Couperin (1668-1733)

Concerts Royaux, 1722

Second Concert

Prélude. *Gracieusement* - Allemande fuguée. *Gayement*

Air tendre - Air contre fugue. *Vivement* - Echos. *Tendrement*

Mr. de Sainte-Colombe (ca. 1640-1700)

Concert *Le Retour* à deux violes esgales

François Couperin

Concerts Royaux, 1722

Troisième Concert

Prélude. *Lentement* - Allemande. *Légerement* - Courante - Sarabande.

Grave - Gavotte - Muzette. *Naïvement* - Chaconne légère

II

François Couperin

Les Nations, 1726

Premier ordre: La Française

Sonade

Mr. de Sainte-Colombe

Concert *Le Tombeau* à deux violes esgales

François Couperin

Les Nations, 1726

Troisième ordre: L'Imperiale

Sonade - Allemande - Courante - Seconde courante - Sarabande -

Bourée - Gigue - Rondeau - Chaconne - Menuet

Durada de cada part: 45'00

Tots sou part del Palau

Mecenes Protectors

Media Partners

Col·laboradors

Aena — Aenor — Almirall, S.A. — Armand Basi — Autoritat Portuària de Barcelona — Bagués-Masriera
Joiers — Coca-Cola — Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports — Col·legi d'Enginyers Graduats
i Enginyers Tècnics Industrials de Barcelona — Col·legi de Farmacèutics de Barcelona — Deloitte — Esteve —
Fluidra, S.A. — Fundació Castell de Peralada — Fundació Metalquímia — Hoteles Catalonia — IATI
Seguros — La Fageda — Loteria de Catalunya — Memora — Quadis — Roca Junyent, S.L.P. — Saba
Infraestructures, S.A. — Serunion — Vesta Rehabilitación

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. — Clos Interiors, S.L. — Dalkia Catalunya, S.A. — Eurofirms ETT S.L.U. —
Fundació Antoni Serra Santamans — Horaci Miras Giner — Teatre Romea

Gràcies!

Mecenes d'Honor

Benvinguts a l'elegància

**François Couperin, *Concert Royaux i Les Nations*
Monsieur de Sainte-Colombe, *Pièces à deux violes***

“La beauté sera convulsive ou ne sera pas”

André Breton

En l'univers del Barroc francès, François Couperin és un astre rutilant que deixa en la seva òrbita un rastre incandescent de llum. Gran organista, clavecinista i compositor, Couperin és la personificació de les virtuts de l'estil musical francès de la seva època –la *douceur*, la naturalitat i la bellesa–, i tota la seva obra no és sinó el paradigma de la més gràcil i majestuosa de les característiques que van marcar aquella època: l'*élégance*. El seu llenguatge musical, sempre net, subtil, clar i allunyat d'exabruptes i grans masses instrumentals, s'expressa en la intimitat modesta d'uns pocs instruments, en una combinació mesurada de sons que no cerquen l'ensurt ni l'espectacularitat, ans arribar per un camí ascendent a emocionar profundament l'oient, a embolcallar-lo amb delicadesa fins a commoure'l i tocar-li el cor. La seva música és com passejar per l'ordre polític d'un jardí francès, flors en perfecció geomètrica que ens torben agradósament l'esperit. No debades Couperin expressà: *“confessaria de bona fe que m'estimo molt més allò que em toca que no pas allò que em sorprèn”*, i d'aquí, doncs, que pel seu amor pel detall, la precisió i l'exactitud dels matisos de les seves composicions, hom també l'hagi anomenat *“el músic poeta”*.

François Couperin (1668-1733), fill d'un pare organista i d'una família de músics, en seguí les passes, i aviat les seves primeres i innovadores composicions per a orgue van ser lloades pel gran músic Michael-Richard de Lalande, de les quals va dir que *“eren molt belles i que bé valien ja ser interpretades públicament”*. El 1693 es convertí en l'organista de la Chapelle Royal i assumí el títol d'organista de Lluís XIV, i des de l'any 1700 participà en concerts davant la cort a Versalles, Fointenebleau i Sceaux. La seva carrera ascendent dins la cort i com a músic va en paral·lel a la decadència i apagament de la figura del Rei Sol els darrers anys de la seva vida: mentre Couperin es dedica profusament a les seves obres mestres per a clavecí que el faran cèlebre, mentre ensenya el clave a la més alta noblesa del país, mentre rep títols i honors –com ser nomenat Chevalier de l'Ordre de Latran–, mentre compon *Sonates* i els *Concerts reials* i publica amb èxit les seves obres de música religiosa, la figura del Rei Sol s'apaga en un final de regnat erràtic políticament i militar, i ple de patacades i dissorts: pel decret de Fointenebleau del 1685 havia arruïnat França amb l'expulsió i desterrament dels jueus i dels hugonots protestants del reialme, el 1700 s'embolicà de valent en la costosa trifulga bèl·lica de la Guerra de Successió espanyola, el 1704 les tropes franceses van ser humiliades en la batalla de Blenheim. El 1713, en la signatura del Tractat d'Utrecht que pactava la fi de les hostilitats amb la resta de potències europees, França estava en bancarrota, i no obstant això, Lluís XIV no va deixar de menar una extravagant vida de luxe i despesa exorbitants en palaus de miralls, daurats, velluts vermells, menges exquisides i espelmes perfumades mentre apujava els impostos als pagesos i enfonsava tot el país en la misèria. El Grande Siècle moria amb ell quan l'1 de setembre de 1715 la gangrena se

l'endugué mentre la cort de nobles i prelats adulaven fins a l'exageració la seva vanitat amb la boca plena de falsos afalacs.

El 1717, ja convertit en el compositor francès de més anomenada gràcies a la publicació de les seves peces de clavecí, així com del seu tractat sobre *L'art de toucher le clavecin*, François Couperin va ser nomenat *ordinaire de la musique de la chambre du Roi*, ço és, el compositor i organista oficial de la cort reial, amb l'encàrrec, per tant, d'escriure música sacra per a les misses i pregàries reials, i música de cambra per distreure el nou rei i els nobles de la cort, tasques que, d'altra banda, ja duia a terme d'ençà que treballava a la cort amb Lluís XIV. Així doncs, els seus relativament breus *Concerts reials* compostos entre els anys 1714 i 1715 abans de la mort del Rei Sol, són peces de circumstàncies escrites per ser interpretades en els concerts regulars a la cort els diumenges amb un conjunt reduït de músics: un o dos violins, una viola de gamba, un oboè, un *traverso* i un clavicèmbal. En el concert d'aquest vespre sentirem el *Segon Concert*, amb peces totes banyades d'una gran malenconia i amb jocs d'ecos, i el *Tercer*, més llarg que l'anterior, amb la preciosa i famosa dansa "Sarabanda" i amb una contrapart que fa protagonista l'instrument rei del Barroc francès: la viola de gamba. D'aquest bell i melós instrument escoltarem com a intermedis entre les grans peces de Couperin, dues difícils però extremadament sentides peces per a dues violes de set cordes, *Le Retour* i *Le Tombeau* de l'excel·lent mestre violista Monsieur de Sainte-Colombe (1640-1700), peces que expressen tant l'alegria i el joc del diàleg dels dos instruments, com la pena i els plors que, amb greus modulacions i silencis, se'ns faran dramàticament reals.

El 1726, Couperin va publicar quatre grans concerts amb el títol de *Les Nations* (*La Française, L'Espagnole, L'Impériale, La Piémontaise*) i que consistien en una gran sonata en trio a la italiana a tall d'introducció a la qual seguien una suite de simfonies *à la française*, moltes de les quals passos de dansa, en una veritable reunió de gustos musicals. Algunes escrites trenta anys abans, són l'exemple de com s'introdueix a França la forma italiana de sonata: la de *La Française* que sentirem aquest vespre és la primera sonata en trio composta mai fora d'Itàlia. *L'Impériale*, en canvi, sembla que va ser escrita molt més tard i està considerada més madura i homogènia, la més completa de les quatre, i compta amb una sumptuosa sonata introductòria i un seguit de peces que l'han convertida en un dels cims de la música de cambra del Barroc francès.

En aquest concert de reunió de gustos musicals i de *Nacions*, què millor que sigui una formació com Le Concert des Nations de Jordi Savall l'encarregada de fer-nos arribar aquest univers de sons del millor Barroc francès. Escolteu amb delit el so de mel de les violes de gamba, les petites codes, la dolçor de la flauta, els jocs d'ecos, la delicadesa i fragilitat del so vidriós del clavecí amb què podrem imaginar-nos per unes hores en el luxe de Versalles. Us prometo que tot són coses d'agradar que, com bé pretenia Couperin, potser no us sorprendran, però segur que us tocaran.

Manuel Forcano, escriptor

VIRTUOSISME EN ESTAT PUR

Indra i el Palau de la Música s'han unit per a desenvolupar i impulsar l'art a la societat.

Igual que l'artista persegueix la bellesa, Indra aspira a la excel·lència. El mateix virtuosisme que batega darrera de les grans obres d'art, batega darrera de la tecnologia d'Indra.

indracompany.com

Biografies

Marc Hantai, flauta travessera

Sota el mestratge de Barthold Kuijken, el 1986 obtingué el diploma superior “amb gran distinció” al Conservatoire Royal de Musique de Brussel·les.

Ha participat com a primer flautista de les principals orquestres barroques: Le Concert des Nations (Jordi Savall), The Amsterdam Baroque Orchestra (Ton Koopman), Les Arts Florissants (William Christie), Collegium Vocale Gent (Philippe Herreweghe), La Petite Bande (Sigiswald Kuijken), Europa Galante (Fabio Biondi), Ricercar Consort (Philippe Pierlot), Le Concert Français (Pierre Hantai), Balthasar Neumann Ensemble (Thomas Hengelbrock), La Chambre Philharmonique (Emmanuel Krivine) i Anima Eterna Symphony Orchestra (Jos van Immerseel).

Ha tocat com a solista o membre de conjunt de cambra en la majoria de festivals d'Europa, el Japó, Corea i els Estats Units.

Té nombrosos discs, entre els quals els sis duos per a flautes de W. F. Bach, els tríos de Londres de J. Haydn i *Les Nations* de Couperin amb els germans Kuijken, la *Missa en Si menor* i l'*Ofrena Musical* de J. S. Bach amb Jordi Savall, i les *Sonates per a flauta* de J. S. Bach amb els seus germans Jérôme (viola de gamba) i Pierre (clavecí).

Després d'haver estat ajudant de Barthold Kuijken al Conservatori de Brussel·les, actualment és professor a l'ESMUC i a l'Schola Cantorum de Basilea.

Manfredo Kraemer, violí

Va començar els estudis de violí a Córdoba (Argentina) i el 1984 s'establí a Colònia (Alemanya), on estudià a la Hochschule für Musik amb Franzjosef Maier. El 1985, amb altres companys, va ser cofundador de l'orquestra Concerto Köln. L'any següent, Reinhard Goebel el convidà a la reconeguda formació Musica Antiqua Köln, dedicada al Barroc.

Ha actuat per tot Europa, Àsia, Oceania i Amèrica del Nord i del Sud, com a solista i també com a director, tot oferint més d'un centenar de concerts l'any. Des del 1991 ha estat convidat a col·laborar amb els més destacats directors de música barroca. El 1996 va crear la formació instrumental The Rare Fruits Council, amb la qual ha fet enregistraments que han obtingut els màxims reconeixements i valoracions.

L'any 2000 va fundar La Barroca del Suquia a la seva Córdoba natal. Amb instruments barrocs originals, és considerat un dels millors grups de Llatinoamèrica, que ofereix el repertori del període en les versions originals com no s'havien vist mai abans al continent americà.

Des del 1991 treballa estretament amb Jordi Savall, tot convertint-se en el primer violí de Le Concert des Nations i Hespèrion XXI.

David Plantier, violí

Començà a tocar el violí als 5 anys i d'adolescent va descobrir la música barroca i els seus pioners entre la col·lecció musical familiar. Començà enginyeria a Ginebra, però s'adonà que el violí era la seva passió. A l'Schola Cantorum Basiliensis, amb Chiara Banchini, va haver de reaprendre a tocar l'instrument segons la tècnica barroca.

Graduat amb el màxim reconeixement a l'Schola Cantorum el 1997, s'incorporà a les formacions europees més importants, i actualment és convidat com a primer violí per Jordi Savall, René Jacobs, Martin Gester... Chiara Banchini li va proposar de ser solista del seu Ensemble 415 i el seu primer treball plegats (2001) van ser els *Concerti grossi* de Valentini, per als quals va dur a terme una acurada recerca musicològica.

El 2004 va fundar Les Plaisirs du Parnasse, amb el qual ha enregirat (*Zig Zag Territories*) música per a violí i baix continu de Johann Jakob Walther i Johann Paul von Westhoff, CD premiat per la crítica (Diapason d'Or, 10 de Classica-Répertoire, Choc de la Musique, Prelude Classical Award, Coup de Coeur de l'Académie Charles Cros) i el CD dedicat a *Fidicinium Sacro Profanum* de Heinrich Ignaz Biber (2008).

Professor de violí i viola barrocs i música de cambra a l'Schola Cantorum Basiliensis, toca amb un violí Guadagnini del 1766.

Philippe Pierlot, viola de gamba

Nascut a Lieja, després d'exercir com a professor de guitarra i de llaüt va cursar estudis de viola de gamba amb Wieland Kuijken.

És director del conjunt Ricercar Consort, centrat especialment en el repertori del segle XVII, tasca que ha permès al públic descobrir nombrosos compositors i obres de gran valor artístic.

El seu repertori també inclou obres contemporànies, moltes de les quals li han estat dedicades, i és un dels pocs intèrprets de baríton, un instrument poc conegut per al qual Haydn va compondre prop de 150 obres.

Ha editat i interpretat nombroses òperes, incloent-hi *Il ritorno d'Ulisse* de Monteverdi (presentada al Teatre de la Monnaie a Brussel·les, Lincoln Center de New York, Hebbel Theater a Berlín i Melbourne Festival, entre d'altres) i *Sémélé* de Marin Marais. Així mateix ha produït la *Passió segons sant Marc* de J. S. Bach.

Ha dedicat els enregistraments més recents als *divertimenti* per a baríton de Haydn (amb Rainer Zipperling i François Fernandez; per al seu propi segell Flora), les Sonates de Bach per a viola baixa i clavicèmbal, *La Gamme* de Marin Marais i obres tardanes del compositor anglès Lawes.

Philippe Pierlot imparteix docència als conservatoris de la Haia i Brussel·les.

Xavier Díaz-Latorre, tiorba i guitarra

Començà a tocar el violí als 5 anys i d'adolescent va descobrir la música barroca i els seus pioners entre la col·lecció musical familiar. Començà enginyeria a Ginebra, però s'adonà que el violí era la seva passió. A l'Schola Cantorum Basiliensis, amb Chiara Banchini, va haver de reaprendre a tocar l'instrument segons la tècnica barroca.

Graduat amb el màxim reconeixement a l'Schola Cantorum el 1997, s'incorporà a les formacions europees més importants, i actualment és convidat com a primer violí per Jordi Savall, René Jacobs, Martin Gester... Chiara Banchini li va proposar de ser solista del seu Ensemble 415 i el seu primer treball plegats (2001) van ser els *Concerti grossi* de Valentini, per als quals va dur a terme una acurada recerca musicològica.

El 2004 va fundar Les Plaisirs du Parnasse, amb el qual ha enregistrat (*Zig Zag Territories*) música per a violí i baix continu de Johann Jakob Walther i Johann Paul von Westhoff, CD premiat per la crítica (Diapason d'Or, 10 de Classica-Répertoire, Choc de la Musique, Prelude Classical Award, Coup de Coeur de l'Académie Charles Cros) i el CD dedicat a *Fidicinium Sacro Profanum* de Heinrich Ignaz Biber (2008).

Professor de violí i viola barrocs i música de cambra a l'Schola Cantorum Basiliensis, toca amb un violí Guadagnini del 1766.

Michael Behringer, clavecí

Va estudiar música religiosa, orgue i clavicèmbal a Freiburg, Viena i Amsterdam. Actua ja fa anys amb artistes com Jordi Savall, i amb els grups Balthasar Neumann Ensemble i The Freiburg Baroque Orchestra, entre d'altres. Ha participat en l'enregistrament d'obres de Bach per al segell Hänssler i en diverses edicions de la UE Wien.

Els darrers anys ha actuat en més d'una dotzena d'òperes barroques com a assistent musical de Thomas Hengelbrock. El 2008 va dirigir *Il giustino de Legrenzi* al Gran Teatre de Luxemburg.

És professor de clavicèmbal i baix continu al Conservatori de Freiburg.

Jordi Savall, viola de gamba i direcció

És una de les personalitats musicals més polivalents de la seva generació. Fa més de cinquanta anys que dona a conèixer al món meravelles musicals abandonades en la foscor de la indiferència i de l'oblit. Dedicat a la recerca d'aquestes músiques antigues, les llegeix i les interpreta amb la seva viola de gamba o com a director. Les seves activitats com a concertista, pedagog, investigador i creador de nous projectes, tant musicals com culturals, el situen entre els principals artífexs del fenomen de revaloració de la música històrica. És fundador, juntament amb Montserrat Figueras, dels grups musicals Hespèrion XXI (1974), La Capella Reial de Catalunya (1987) i Le Concert des Nations (1989), amb els quals explora i crea un univers d'emocions i de bellesa, i les projecta al món i a milions d'amants de la música..

Al llarg de la seva carrera ha enregistrat i editat més de 230 discos de repertoris de música medieval, renaixentista, barroca i del classicisme, amb una especial atenció al patrimoni musical hispànic i mediterrani, que han estat mereixedors de moltes distincions, com ara Midem Awards, International Classical Music Awards i un Premi Grammy. Els seus programes de concert han convertit la música en un instrument de mediació per a l'entesa i la pau entre pobles i cultures diferents i de vegades enfrontades. No debades l'any 2008 Jordi Savall fou nomenat Ambaixador de la Unió Europea per al diàleg intercultural i, juntament amb Montserrat Figueras, van ser investits Artistes per la Pau del programa Ambaixadors de Bona Voluntat de la UNESCO.

La seva fecunda carrera musical ha estat mereixedora de les més altes distincions nacionals i internacionals, entre les quals cal destacar el títol de doctor honoris causa de les universitats d'Evora (Portugal), Barcelona (Catalunya), Lovaina (Bèlgica) i Basilea (Suïssa), la insígnia de Chevalier de la Légion d'Honor de la República francesa, el Premi Internacional de Música per la Pau del Ministeri de Cultura i Ciència de la Baixa Saxònia, la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya i el prestigiós Premi Léonie Sonning, considerat el Premi Nobel de la música. "Jordi Savall posa de manifest una herència cultural comuna infinitament diversa. És un home per al nostre temps" («The Guardian», 2011).

Propers concerts al Palau

Palau 100 Piano

Sala de Concerts

DIMECRES, 20.01.16 - 20.30 h

Iván Martín, piano

Obres de Scarlatti – Granados, Guinovart,
Palomar, Amargós, Casablanca i Granados

Preu: 20 euros

Palau 100 Piano

Sala de Concerts

DIMECRES, 27.01.16 - 20.30 h

Cuarteto Quiroga

Javier Perianes, piano

J. Turina: *La oración del torero*
E. Granados: *Quintet en Sol menor, op. 49*
R. Schumann: *Quintet en Mi b major, op. 44*

Preu: 25 euros

Palau 100

Sala de Concerts

DIUMENGE, 31.01.16 - 20.30 h

Royal Concertgebouw Orchestra

Jean-Yves Thibaudet, piano

Semyon Bychkov, director

L. van Beethoven: *Concert per a piano núm. 5, op. 73, "Emperador"*
R. Strauss: *Ein Heldenleben (Una vida d'heroi), op. 40*

Preus: 30, 45, 60, 95 i 175 euros

Palau 100 Constel·lació

Petit Palau

DILLUNS, 01.02.16 - 20.30 h

DIMARTS, 02.02.16 - 20.30 h

Benjamin Alard, clavecí

J. S. Bach: partites i partites corals, suites franceses i angleses (concert VII)

J. S. Bach: *Variacions Goldberg, BWV 988* (concert VIII)

Preu: 15 euros (per sessió)